2016D30297

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de kabinetsreactie op de Initiatiefnota van de leden Van Gerven, Grashoff en Koşer Kaya over Wei voor de koe (Kamerstuk 34 313, nr. 4).

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct-griffier van de commissie,
De Vos

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris danken voor zijn reactie op de initiatiefnota van de leden Van Gerven, Grashoff en Koşer Kaya met betrekking tot een wettelijke verplichting voor weidegang. Deze leden zijn blij te constateren dat de Staatssecretaris ook geen wettelijke verplichting voorstaat, maar naar aanleiding van de kabinetsreactie hebben zij nog wel enkele vragen en zorgen.

De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen of er een precieze duiding gegeven kan worden van de ontwikkeling van weidegang. Wat zijn de meest recente cijfers? Verschillende instanties rekenen met verschillende getallen. Kan de Staatssecretaris een ontwikkeling van weidegang schetsen in het aantal dieren en in het aantal bedrijven? Kan de Staatssecretaris een internationale vergelijking maken?

De Staatssecretaris geeft in de kabinetsreactie aan dat de zuivelketen haar verantwoordelijkheid heeft genomen door middel van het Convenant Weidegang, waarbinnen 66 partijen samenwerken op het behoud en bevorderen van weidegang. Daar zijn onlangs nog eens extra afspraken over gemaakt. Hoewel de afspraken in december 2015 zijn gepubliceerd blijkt uit berichtgeving dat de samenwerking binnen het Convenant Weidegang nu al vruchten afwerpt. Dan is het jammer dat een partij niet tot samenwerking bereid lijkt. Kan de Staatssecretaris een reactie geven op de recente berichtgeving dat Milieudefensie uit het convenant is gestapt?

Kan de Staatssecretaris een reactie geven op de zinsnede in de inleiding bij de initiatiefnota dat weidegang verder terug zal lopen (pagina 2) en de volgende zin in de kabinetsreactie; «Er lijkt een einde te zijn gekomen aan de dalende trend van weidegang.»? Is de Staatssecretaris het met de leden van de VVD-fractie eens dat de initiatiefnemers zich baseren op oude cijfers en dat de zin in de kabinetsreactie meer recht doet aan de actuele stand van zaken?

De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen naar de opmerkingen bij het onderzoek van Wageningen University & Research centre (WUR). De kabinetsreactie geeft aan dat bij een maximum van 6 melkkoeien per hectare beweidbare oppervlakte er voldoende gras groeit om deze koeien gedurende 120 dagen per jaar minimaal 6 uur per dag te laten weiden. Een hogere veebezetting per hectare zou onrendabel voor

bedrijven zijn. Althans, zonder dat er rekening wordt gehouden met subsidies, premies, extra investeringen of hogere kosten die weer doorberekend dienen te worden. In hoeverre is dit haalbaar? In hoeverre is dit financieel haalbaar en wenselijk, zonder dat dit grote financiële gevolgen gaat hebben voor bedrijven, overheid of de consument?

Deze leden constateren dat door verschillende getallen en berekeningen te hanteren er een divers beeld ontstaat. Actiegroepen grijpen dit aan om de ontwikkeling weidegang in een kwaad daglicht te zetten. Dat is zeer ongewenst omdat dit soort organisaties een dubbele agenda heeft. Enerzijds willen zij weidegang maar tegelijkertijd willen zij de lat zo hoog leggen dat de hoeveelheid dieren in dit land moet worden teruggebracht. Kan de Staatssecretaris de sector en de verschillende belangenorganisaties en milieuclubs een eenduidige berekening gaan laten hanteren, waarbij het CBS of een andere organisatie die rapporteert op dezelfde wijze zijn rapport uitbrengt?

De Staatssecretaris onderschrijft het belang van weidegang. Kan de Staatssecretaris ingaan welk belang hij bij weidegang prefereert? Is dit het belang voor de koe of voor de mens? En indien hij voor het belang van de koe gaat, speelt diergezondheid en dierwelzijn dan een rol? Steeds meer publicaties schrijven over een besmetting van koeien die vers gras eten met leverbot. Een besmetting kan leiden tot verminderende weerstand, lagere melkproductie, slechter groeiende kalfjes en jongvee en afgekeurde levers van geslachte dieren. Dit probleem wordt door vernatting steeds groter. Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen een verplichte weidegang voor de koe en een besmetting van leverbot of andere ziekten of besmettingen, zoals bijvoorbeeld salmonella, die op koeien overgedragen kan worden of waar koeien mee worden besmet welke een risico voor dier en of mens zijn?

De Staatssecretaris heeft een aantal maatregelen genomen om zijn ambitie met betrekking tot weidegang waar te maken. Hoeveel tijd is er nodig om de maatregelen ook daadwerkelijk effect te laten sorteren?

De leden van de VVD-fractie maken zich bij het voorstel van de initiatiefnemers zorgen om de mogelijke financiële gevolgen en de toename in lasten en regeldruk. De Staatssecretaris geeft in de kabinetsreactie aan deze zorgen te delen. Kan de Staatssecretaris nader aangeven wat de gevolgen zullen zijn van het voorstel van de initiatiefnemers? Hoe zullen de uitvoerings- en controlelasten voor de overheid toenemen als gevolg van het voorstel? Wat zullen de mogelijke financiële gevolgen zijn voor bedrijven?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennisgenomen van de kabinetsreactie op de initiatiefnota over Wei voor de koe. Zij hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen over en verzoeken de Staatssecretaris hierop in te gaan.

Deze leden vinden het jammer dat het kabinet geen voorstander is van het opnemen van verplichte weidegang voor de koe in de Wet Dieren. Zij begrijpen dat de Staatssecretaris weidegang via een vrijwillige regeling stimuleert, maar de daling in het percentage koeien dat voldeed aan weidegang de afgelopen jaren toont wat betreft de leden van de PvdA-fractie aan dat dit niet effectief is.

In de kabinetsreactie gaat de Staatssecretaris vooral in op de mogelijkheden om de vrijwillige weidegangregeling te verbeteren. De leden van de PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris of hij een overzicht van de belemmeringen waarom verplichte weidegang niet in de Wet Dieren zou moeten of kunnen worden opgenomen kan geven en toelichten. Daarnaast vragen deze leden de Staatssecretaris of hij kan toelichten wat de voorwaarden zijn om verplichte weidegang wel in de Wet Dieren op te nemen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP fractie zijn verheugd over de voorliggende initiatiefnota «Wei voor de koe». Het percentage weidende koeien is sinds het begin van deze eeuw gestaag omlaag gegaan en de vrijwillige initiatieven van de sector hebben het tij niet kunnen keren. Deze leden hebben enkele vragen aan de regering naar aanleiding van de voorliggende nota.

De Staatssecretaris heeft als doelstelling 80% weidende koeien in 2020 (cijfers van het CBS). Het Convenant Weidegang heeft als doelstelling om 81,2% van de bedrijven een vorm van weidegang te laten toepassen (cijfers van de Nederlandse Zuivel Organisatie). Aangezien grootschalige bedrijven gemiddeld minder weidegang toepassen, vertaalt de 81,2% doelstelling zich in een veel lager percentage weidende koeien dan de doelstelling van het kabinet. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe de 81,2% weidende bedrijven zich vertaalt in percentage weidende koeien volgens het CBS? Hoe wil de regering de 80% doelstelling behalen als zij als enig middel naar het vrijwillige convenant verwijst terwijl dit convenant een beduidend lagere ambitie heeft? Welke extra maatregelen gaat de regering inzetten? Gaat het Convenant Weidegang haar ambitie opschalen naar de ambitie van de Staatssecretaris?
Onderschrijft de Staatssecretaris dat het wenselijk is dat er eenduidig over weidegang gecommuniceerd wordt en dat de cijfers van het CBS daarbij leidend horen te zijn?

Kan de Staatssecretaris vertellen wanneer de jaarlijkse cijfers over het percentage koeien met weidegang worden gepubliceerd? Waarom publiceerde het CBS deze cijfers vorig jaar pas vlak voor kerst? Kunnen dit jaar de cijfers – zoals voorheen- eerder komen?

Aangezien de minimale norm voor weidegang 120 dagen van minimaal 6 uur is en uit de cijfers van het CBS blijkt dat 5,2% van de beweide koeien onder deze norm zit, bedraagt het daadwerkelijke percentage volwaardige weidegang feitelijk 63,4% (68,6%-5,2%). Erkent de Staatssecretaris dit?

Onderschrijft de Staatssecretaris dat mestvergisting/ mestverwerking en weidegang in de praktijk niet samengaan? Is dit een overweging bij het regeringsbeleid om mestvergisting en mestverwerking te stimuleren? Zijn er in Nederland gevallen bekend waarin weidegang en mestvergisting/ mestverwerking samen gaan?

De indieners schrijven in de nota dat weidegang in praktisch alle gevallen gunstiger is qua milieubelasting. De leden van de SP-fractie willen graag weten of de Staatssecretaris dit onderschrijft voor de verschillende milieuaspecten, en zo ja waarom wel, zo nee waarom niet? Zijn er recente publicaties bekend die dit bevestigen danwel ontkennen?

De indieners schrijven in de nota dat weidegang gunstiger is voor diergezondheid. Deze leden willen graag weten of de Staatssecretaris dit onderschrijft, en zo ja waarom wel, zo nee waarom niet? Zijn er recente publicaties bekend die dit bevestigen danwel ontkennen? Kan de

Staatssecretaris aangeven hoeveel minder antibiotica er gebruikt wordt bij weidende koeien dan bij niet weidende koeien?

De indieners schrijven in de nota dat uit verschillende rapporten blijkt dat weidegang onder bijna alle omstandigheden meer inkomen oplevert voor de boer. De leden van de SP-fractie willen graag weten of de Staatssecretaris dit onderschrijft, en zo ja waarom wel, zo nee waarom niet? Zijn er recente publicaties bekend die dit bevestigen danwel ontkennen?

De klacht van veel boeren is dat de kringloopwijzer vooral voor intensieve bedrijven nuttig is, maar voor grondgebonden bedrijven met weidegang niets toevoegt. Deze leden willen hier graag een reactie op van de Staatssecretaris.

De leden van de SP-fractie hebben geconstateerd dat grote melkveebedrijven in veel gevallen een hogere prijs van de zuivelbedrijven voor hun melk krijgen dan kleine bedrijven. Deze zogeheten kwantumtoeslag stimuleert schaalvergroting en daarmee indirect dat steeds meer koeien de stal in verdwijnen. Wat vindt de Staatssecretaris van de kwantumtoeslag die door een groot deel van de zuivelorganisaties wordt toegepast? Kan de Staatssecretaris aangeven per coöperatie of gemiddeld hoeveel kleine bedrijven krijgen per liter melk en hoeveel grote bedrijven? Kan hij ook aangeven hoeveel de weidepremie bedraagt per coöperatie en gemiddeld? Onderschrijft de Staatssecretaris dat de weidepremie eigenlijk hoger behoort te zijn dan de kwantumtoeslag?

Is de Staatssecretaris van mening dat weidende boeren makkelijker van coöperatie moeten kunnen wisselen, bijvoorbeeld als bij hun coöperatie de weidepremie laag is of als deze geen nieuwe biologische boeren meer aanneemt? Welke belemmeringen zijn er momenteel en zijn deze wettelijk verankerd? Hoeveel geld is een melkveehouder gemiddeld kwijt als hij van coöperatie wisselt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsreactie op de initiatiefnota van de leden Van Gerven, Grashoff en Koşer Kaya over Wei voor de koe. Hierover hebben deze leden nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of hij een update kan geven van de laatste ontwikkeling ten aanzien van weidegang. Zij vragen de Staatssecretaris een inschatting te geven van de economische gevolgen van de voorstellen van de initiatiefnota voor de Nederlandse melkveehouderij. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de consequenties zijn van een wettelijke verplichting ten aanzien van weidegang voor de waardering van weidegang op de markt?

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris een kwantitatieve inschatting te maken van de verhoging van de regeldruk en uitvoerings- en controlelasten voor de overheid als weidegang verplicht zou worden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie vragen waar het verschil in het toepassen van weidegang tussen melkveebedrijven met of zonder melkrobot (respectievelijk 52% en 85%) uit voortkomt nu de regering zelf schrijft dat «ook bij gebruik van de melkrobot [.] weidegang dus goed mogelijk [is]». Als dat inderdaad zo is, waarom doen melkveehouders dat dan toch niet? Dit mede gegeven de ambitie om te komen tot 80% weidegang en dit deel

van de sector daar nog ver onder zit. Kan de Staatssecretaris voorts aangeven op welke wijze het in de kabinetsreactie beschreven beleid specifiek inzet op het boeken van vooruitgang bij deze bedrijven?

De leden van de D66-fractie vragen waarom het belangrijk is dat de beloning voor weidegangmelk bovenwettelijk is. Is het niet immers zo dat ongeacht of dit een wettelijke verplichting is, weidemelk een meerwaarde kent ten opzichte van niet-weidemelk? Vertaalt zich dat dan niet ook na een eventuele wetswijziging tot vertaling van die kwaliteit in de voor die melk geboden prijs? Waarop is de vrees gegrond dat dit niet het geval zal zijn en weidemelk alleen naar waarde geprijsd zal worden zonder wettelijke verplichting?

De leden van de D66-fractie vragen waarom het opnemen van een recht op weidegang in de Wet Dieren zou leiden tot een forse verhoging van de regeldruk en tot grote uitvoerings- en controlelasten voor de overheid. Zij vragen zich daarvoor allereerst af waaruit zou blijken dat melkveehouders die nu weidegang toepassen voor hun koeien te maken zouden hebben met fors hogere administratieve lasten of dat er grootschalige lasten vanuit de sector zouden zijn om op naleving van het Convenant Weidegang toe te zien. Graag vernemen de aan het woord zijnde leden ook of deze door de regering verwachte lasten en regeldruk ook zouden optreden indien de verplichting tot weidegang elders in de wet geregeld zou worden, bijvoorbeeld door deze in te regelen in de Wet grondgebonden groei melkveehouderij of de wet aangaande het fosfaatrechtenstelsel.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben met teleurstelling kennisgenomen van de kabinetsreactie op de initiatiefnota om weidegang voor koeien te verplichten. Zij constateren dat de ambities van dit kabinet ten aanzien van weidegang zich beperken tot mooie woorden maar dat elke vorm van daadkracht en sturing op weidegang ontbreekt. Deze leden uiten hun zorgen over het beleid van dit kabinet dat de verdere industrialisering en intensivering van de melkveehouderij stimuleert en zij roepen de Staatssecretaris van Economische Zaken nadrukkelijk op om zijn beleid te heroverwegen.

De melkveehouderij heeft de laatste dertig jaar een ontwikkeling doorgemaakt waardoor het aantal familiebedrijven gedaald is, het aantal koeien per bedrijf enorm is gestegen en, als gevolg van fokkerij de productie per koe onnatuurlijk hoog is geworden. Het gevolg hiervan is dat steeds meer koeien permanent op stal komen te staan omdat de bedrijfsvoering voor de boer makkelijker en efficiënter is. De leden van de PvdD-fractie constateren dat de koe hiervan de dupe is. Op stal is er nauwelijks gelegenheid voor de koe om natuurlijk gedrag te vertonen terwijl met weidegang aan de biologische behoeften van de koe tegemoet wordt gekomen. De diergezondheid van een koe in de weide is beter dan die van een koe op stal; aandoeningen zoals mastitis, klauwaandoeningen, kreupelheden en longontsteking komen in de weide minder voor dan op stal. Niet alleen voor het dier is weidegang beter maar ook voor de bodem. Weidegang leidt tot een betere bodemkwaliteit door minder mechanische bemesting. De waterregulatie is beter en dat is niet geheel onbelangrijk in een tijd waarin het klimaat steeds natter wordt. De herstelcapaciteit van de bodem neemt bij weidegang toe. Ook de biodiversiteit neemt toe bij weidegang. Een grotere biodiversiteit leidt tot een robuuster en minder kwetsbare melkveehouderij. Weidegang zorgt tevens voor minder emissie van ammoniak en broeikasgassen en draagt

bij aan het voortbestaan van weidevogels. Vanwege al deze voordelen zijn deze leden van mening dat alle koeien verplichte weidegang zouden moeten hebben. Is de Staatssecretaris bereid alsnog weidegang in Nederland te verplichten?

De leden van de PvdD-fractie constateren dat het percentage koeien dat in de wei loopt, blijft dalen. Het percentage is gedaald van 81.2% in 2012 naar 78,3% van de bedrijven in 2015[1]. Het aantal koeien dat weidegang krijgt, is zelfs gedaald naar 70% in 2015[2]. Bij ongewijzigd beleid voorspelt WUR[3] dat in 2020 slechts 57% van de koeien volgens de norm, 120 dagen/6 uur per dag, weidegang zullen hebben. 37% Van de koeien zal permanent op stal staan. Deze leden zijn dan ook verbaasd over de positieve uitspraak van de Staatssecretaris dat er een einde is gekomen aan de dalende trend van weidegang. In hoeverre heeft de Staatssecretaris hier gekeken naar het aantal koeien en naar het aantal uren dat deze koeien buiten lopen? Graag een reactie. De leden merken op dat er maar één definitie van weidegang is, namelijk «*koeien die 100% buiten in de wei lopen en gras grazen*». Het hanteren van de norm van 120 dagen/6 uur per dag weidegang heeft al afbreuk gedaan aan de definitie van weidegang. In 2011 liepen koeien nog gemiddeld 181 dagen per jaar, 11 uur per dag buiten. Hoe beoordeelt de Staatssecretaris de neergaande trend qua uren en dagen dat een koe naar buiten mag? Is de Staatssecretaris het met de leden van de PvdD-fractie eens dat deze trend onwenselijk is en dat het «luchten van koeien» niet gedefinieerd kan worden als weidegang? Is de Staatssecretaris bereid om een definitie vast te leggen voor weidegang waarin expliciet wordt meegenomen dat koeien maximaal in de wei lopen en gras grazen? Bent u tevens bereid om bedrijven te verplichten tot het beschikken van een huiskavel van minimaal 0.33 hectare per koe zodat de melkveehouderij echt grondgebonden wordt? Zo ja, op welke wijze en op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Met de dalende trend van weidegang concluderen de leden van de PvdD-fractie dat het Convenant Weidegang niet haar zelf opgelegde doelen heeft behaald. Deze leden constateren dat het convenant mislukt is. De conclusie wordt ook gedeeld door één van de (ex-)partners van het convenant, Milieudefensie. Deze organisatie is vanwege het niet behalen van de doelstellingen en de vrijblijvendheid die het convenant met zich meebrengt, uit het convenant gestapt. Kan de Staatssecretaris een reactie geven op deze recente gebeurtenissen en uitspraken?

De Staatssecretaris geeft in zijn reactie op de initiatiefnota aan dat hij het belang van weidegang onderschrijft. Deze leden constateren echter dat de financiële snoepjes voor de sector, de 1 miljoen deskundigheidsbevordering en de eenmalige uitkering van 4 miljoen, onvoldoende zal bijdragen om het aantal koeien en het aantal uren dat koeien weidegang krijgen, te verhogen. De leden van de PvdD-fractie constateren, samen met wetenschappers en maatschappelijke organisaties, dat de Staatssecretaris wet- en regelgeving opstelt die weidegang juist tegenhoudt en opstallen stimuleert. Deze leden verwijzen hierbij naar de fosfaatrechten, het mestbeleid, de kringloopwijzer, het ammoniakbeleid en de MIA/Vamil-regeling, Is de Staatssecretaris het met de leden van de PvdD-fractie eens dat eerder genoemd beleid weidegang tegenhoudt en opstallen stimuleert? Zo ja, is de Staatssecretaris bereid om onderliggende wetgeving en regelingen te heroverwegen? Zo nee, is de Staatssecretaris bereid om een onderzoek te laten uitvoeren naar de negatieve effecten van de wet- en

[1] http://duurzamezuivelketen.nl/behoud-weidegang
[2] http://edepot.wur.nl/362949
[3] http://wageningenur.nl/nl/Publicatie-details.htm?publicationId=publication-way-343830323538

regelgeving op weidegang? Hoe kijkt de Staatssecretaris naar een forfaitaire verantwoording in plaats van een verantwoording via de kringloopwijzer?

De leden van de PvdD-fractie hebben kennis genomen van het artikel van Wakker Dier waarin zij aangeven dat Friesland Campina belastinggeld wil gebruiken voor mestvergisting. Het Centrum voor Landbouw en Milieu heeft een notitie opgesteld waaruit blijkt dat mestvergisters het opstallen van koeien en de industrialisering en schaalvergroting van de melkvee-houderij aanjagen. De mestvergister wordt namelijk pas rendabel bij het houden van 200 melkkoeien, terwijl een gemiddeld melkveebedrijf nu zo'n 100 koeien heeft. Erkent u dat het subsidiëren van mestvergisters weidegang tegenhoudt? Bent u bereid om bij de volgende begroting de subsidie voor mestvergisters in te trekken en een regeling op te stellen waarbij ingezet wordt op het verminderen van de melkveestapel en het faciliteren van weidegang? Zo nee, waarom niet?

II. Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

III. Volledige agenda

Kabinetsreactie op de initiatiefnota van de leden Van Gerven, Grashoff en Koşer Kaya over wei voor de koe. Brief regering d.d. 03-03-2016, Staatssecretaris van Economische Zaken, M.H.P. van Dam (TK 34 313, nr. 4).